

Títol	Imatges poètiques: alguns exemples
Autor	Magisteri Teatre Mag Poesia
Publicación	
Dirección Web	http://www.mallorcaweb.com/mag-teatre/escola/imatges.html

Un altre element constitutiu de la poesia, a més de la mètrica (accentuació, ritme, musicalitat), són les imatges poètiques (metàfores, etc.).

Encara que són prou conegudes del mestre n'esmentam aquí les més destacades, sobretot perquè estan exemplificades bàsicament amb els autors que trobam a aquesta pàgina web. (A la bibliografia hi ha alguns llibres sobre imatges poètiques).

Hem classificat les figures en:

[IMATGES D'APEL·LACIÓ](#), o figures d'afecte, que criden l'atenció del públic: apòstrofe, subjecció.

[IMATGES DE \(DIS\)POSICIÓ](#) o permutació. S'obtenen per la ruptura de la disposició regular dels elements sintàctics: hipèrbole, quiasme, hipàllage.

[IMATGES DE REPETICIÓ](#). Provoquen una intensificació de la informació i del ritme. N'hi ha de repetició fonològica (al·literació), de paraules o grups sintàctics (geminació, anàfora), de paraules semblants (homofonia, paronomàsia, pleonasme), d'estructures sintàctiques iguals (paral·lelisme, enumeració).

[IMATGES D'AMPLIFICACIÓ](#). Afegeixen idees, detalls, matisos, contrastos..., a un tema: adjectivació, aposició, gradació, concatenació, antítesi, adinaton o impossible.

[LA COMPARACIÓ](#). Es troba entre les imatges d'amplificació (aporta temes nous) i els trops, ja que la comparació és una metàfora amplificada.

[ELS TROPS](#). Consisteixen en l'ús figurat d'un mot, d'una frase o d'un text.

[LA METÀFORA](#), és el més destacat, però hi ha

[ALTRES TROPS](#): metonímia, sinècdoque, sinestèsia, personificació, hipèrbole, ironia, al·legoria.

IMATGES D'APEL·LACIÓ

Criden l'atenció del públic o del receptor, perquè, aparentment, el parlant o escriptor s'hi adreça (o a vegades s'adreça a ell mateix). També són anomenades figures d'afecte perquè la seva immediatesa els dona una càrrega afectiva i emocional. Sovint estan emparentades amb el recurs de la ironia

APÒSTROFE

Interpel·lació directa a un personatge, a una idea (o a l'oient):

Sents? La lluna davalla i et crida: ¿quin mal glaç
et llasta? Vés-hi! Nega't al ple de la tendresa!

[Maria Mercè Marçal](#) (Averany)

Oh cors donós, net de frau e delictel,
prenets de mé pietats, bella dona
Jordi de Sant Jordi

TIGRE CAPTIU

¿Les fuetades t'han ratllat la pell,
o potser l'ombra de la reixa?

[Pere Quart](#)

SUBJECCIÓ

És un diàleg fictici, monològic.

Vas de viatge? Cap a on?
Molt lluny, a l'altra part del món:
una illa rica i feliç,
una república, un país
regit només per la raó.

Increïble!

Penso que no
Qui t'ho ha dit?

Ho he somiat
i vull saber si és veritat
Pere Quart

IMATGES DE (DIS)POSICIÓ (O PERMUTACIÓ)

S'obtenen per ruptura de la disposició regular dels elements sintàctics. La posició insòlita dels elements sorprèn perquè romp el marc de la "normalitat" sintàctica i concentra l'interès del receptor en l'element la posició del qual s'ha modificat.

HIPÈRBATON

Alteració de l'ordre gramatical dels elements d'una frase; pot ésser el tret d'una emoció vehement.

Los grans tresors ne tot l'honor del món
no em plau haver ab menys d'ésser amat
Ausiàs March

D'amor de cap a cap vinc amarat
[Vicent Andrés Estellés](#)

enfront, movien, entre la fina boira,
els verds pollancre les fulles
[Blai Bonet](#), "Company d'habitació"

Catalans! Tots en peu,
l'Escorial deixem-los
per trofeu
[Salvat-Papasseit](#) (Les conspiracions)

QUIASME

Disposició creuada dels elements que formen dos sintagmes o dues frases; els elements queden: ABBA

Amor de mort. Ah mort sense conhort
Vicent Andrés Estellés

Joia del cor i de l'esguard delícia
M.A.Salvà

qui és pobre de cabals i de projectes ric
Guerau de Liost

Busco en la petitesa infinitud
com en la infinitud la petitesa
[Joan Brossa](#)

HIPÀL.LAGE

Desplaçament del lloc propi d'un adjectiu, de manera que el poeta el situa al costat d'un altre substantiu present en el context immediat.

Reconeix
que té el cor popular, no per qui balli
rodonament davant la catedral
sota el migdia gòtic del diumenge.
Blai Bonet

IMATGES DE REPETICIÓ

La repetició provoca una intensificació de la informació ja existent o la matisa.

La repetició crida l'atenció sobre l'element repetit; la repetició explica, aclareix, matisa, aprofundeix (sobretot en figures de repetició que no repeteixen elements idèntics, sinó similars o afins); la repetició pot ésser des de solemne a juganera; també pot ésser útil per a la construcció del ritme.

REPETICIÓ FONOLÒGICA

AL.LITERACIÓ

És la repetició d'un mateix so, o tipus de so. (Si hom considera desagradable aquesta repetició ho anomena CACOFONIA, i si hom la considera agradable, EUFONIA)

A peu, i a poc a poc, anem pujant
Ferrater

Com feix de canyes cruixen trinxades ses arrels
Jacint Verdaguer

i roda com un carro el tro de guerra
Jacint Verdaguer

Joc amorós, de Blai Bonet (abundància de sons líquids per parlar de la mar).

REPETICIÓ DE PARAULES O GRUPS SINTÀCTICS

GEMINACIÓ

Repetició de paraules o sintagmes iguals en contacte. També és anomenat REDUNDÀNCIA o SINONÍMIA.

Afanyosa de tu viuràs una hora
rient, rient, com un borboll que plora,
plorant, plorant, com un borboll que riu
[Josep Carner](#)

Amor, amor, un hàbit m'he tallat
de vostre drap, vestint-me l'esperit
Ausiàs March

Desig, desig, com una serp avances
Salvador Oliva

Si la repetició és al final del vers i al principi del següent es diu anadiplosi:

He lluitat contra l'alba.
L'alba m'ha rebatut
J. Palau

La repetició pot causar una aparença tautològica:

I som on som [...]
Tenim a penes el que tenim i prou
[Martí i Pol](#)

ANÀFORA

Repetició d'un mot o grup de mots al començament de dos o més versos.

Diners de tort fan veritat,
e de jutge fan advocat;
savi fan tornar l'hom orat,
puix que d'ells haja.
Diners fan bé, diners fan mal
diners fan l'home infernal
e fant-lo sant celestial
segons que els usa.
Anselm Turmeda, Elogi dels diners

[...] / mentrestant la portera s'emborratxa de vi / [...] / mentrestant la portera va pixant per l'escala / [...] / mentrestant la portera pixa pels escalons / [...] (V.A. Estellés; la canta Ovidi Montllor)

La ginesta altra vegada! / La ginesta amb tanta olor ([Maragall](#))

REPETICIÓ DE PARAULES SEMBLANTS

HOMOFONIA (homonímia) = DIÀFORA

Identitat fònica entre dues paraules o expressions de significat diferent.

Surt de la mar un cavall i jo tombo la
Volença. Plena d'escultura, he dut,
A la cambra, una fantàstica tómbola
[Joan Brossa](#)

No et paris, colomí blanc.
No paris blanc, colomí.
[Pere Quart](#)

encarnen l'esperit que m'estalona
d'un món que ni s'habita ni s'évita,
la gepa subnormal i faraona.
[Enric Casassas](#), "És l'E.C.!", dins No hi érem.

PARONOMÀSIA

Repetició de paraules semblants. Consisteix a col·locar en la frase dos mots que solament es distingeixen en algun fonema.

Balla damunt la palla, capiràs
Per què entre aigua i lilàs no cal cogulla?
J.V. Foix

I un poc de sol / i un poc de sal. I un poc de cel.
Pere Quart

La disjuntiva potser fóra: o solitaris o solidaris
Joan Fuster

PLEONASME

Consisteix en la repetició en un mateix enunciat de mots que tenen el mateix sentit, amb la finalitat de reforçar allò que s'expressa.

El decapvespre el pren
entre el cel i el Parc Güell. És el
capvespre
dels garrofers de Reus i l'horabaixa
d'aquest catalanet. Però no es tracta
de la mateixa tarda de tardor.
Blai Bonet

Prou serà algun poeta que somnia
el somni de l'eterna inquietud
Joan Maragall

i el meu amor em deixa sol, totsol, entotsolat
Biel Mesquida

REPETICIÓ D'ESTRUCTURES SINTÀCTIQUES IGUALS

PARALLELISME

És un recurs sintàctic que consisteix a repetir una mateixa estructura en diverses frases seguides.

Llibertat (de Paul Eluard, trad. de [J.M. Llompart](#))

Als meus llibres d'anar a escola
En el meu banc i en els arbres
A l'arena i a la neu
Escriu ton nom

A les pàgines llegides
A les pàgines en blanc
Pedra sang paper o cendra
Escriu ton nom

A les imatges daurades
A les armes dels soldats
A la corona dels reis
Escriu ton nom

(Etc., etc., continuen 15 estrofes més iguals)

ENUMERACIÓ

Acumulació d'elements sintàctics dins una oració.

Luard, cos rebaixat, fortor d'esquer,
peus seguidors de totes les tresqueres,
cridaire, mentider i home de bé,
Luard, el mariner!
Sagarra

Es diu enumeració quan els seus dos darrers termes estan lligats per coordinació; si s'uneixen per juxtaposició, es diu ASÍNDETON (Accelerar el ritme de la frase i la fa més expressiva. Com que estalvia les conjuncions es considera també una figura d'OMISSIÓ)

indecisa, rara, nova
ara comença la rosa
Rosselló-Pòrcel

aquesta meva pobra,
bruta, trista, dissortada pàtria
Espriu

Pregunters, reguerots, escombres, llibres,
gerres, amics, moments, tabac i pipa,
cabells, indrets, escòries i llenya,
cendra, butxaques, taques, flors i fulles,
mars, veus, fogueres, pensaments i mobles,
portes, balustres, homes, temps i dubtes.
Joan Brossa

EL.LIPSI.- El paral·lelisme, i d'altres factors permeten la supressió d'elements sintàctics sobreentesos pel co-text (sovint són verbs): això és l'el.lipsi.
Sol ésser considerada una FIGURA D'OMISSIÓ; però de fet, si hi ha aquesta omisió és perquè hi ha una repetició (en altres casos serà efectivament una figura d'omisió: Un home, un vot)

li diré com la copa melangiosa és del vi
-i el meu braç del seu coll-
[Papasseit](#)

IMATGES D' AMPLIFICACIÓ

L'amplificació argumentativa afegeix idees, detalls, matisos, a un mateix tema. O bé hi aporta subtemes, com passa per exemple amb les disgressions.

ADJECTIU EPÍTET

I també adjectius valoratius. L'adjectivació és molt important en retòrica.

Eres com una alegre, viva, flor de percal
Bella i delicada
La humida tendresa entranyable
[Estellés](#)

La veig en fosca nit i en lluna clara
Tomàs Aguiló

APOSICIÓ

Juxtaposició d'una explicació que referma el que s'ha dit. També hem de considerar aquí les paràfrasis. En són variants el parèntesi, el respir, l'epífrasi, l'epifonema...

L'aigua rissa un aire fi
-estrofa de blaus, carícia-
i acusa sedes recents,
presó de llunes fingides
Rosselló-Pòrcel

Demà posats a taula oblidarem els pobres
-i tan pobres com som-
[Salvat-Papasseit.](#)

Els amics, compungits i xafarders,
pensen en un viatge, se n'animen.
Diuen: "Gràcies a Déu, jo encara
no estic madur per a aquesta collita!"
(val més gos viu que lleó mort)
El pont travesso amb un record
inservible ja com un somni
[Pere Quart](#)

EPÍFRASI.- Permet afegir a la frase aparentment concludida un o més termes per desenvolupar idees noves o que reforcen les anteriors. És una acumulació, per addició, d'elements a una frase sintàcticament acabada.

Massa poders: el Pare,
i el Príncep d'aquest Món,
i encara el Cèsar,
a cadascú, el seu.
Trobo que són molts compromisos.
Pere Quart

EPIFONEMA.- Sentència o pensament moral mitjançant el qual s'acaba amb èmfasi un text; pot ésser un pensament moral per interpretar l'anècdota del poema o text.

I al capdavant la mort, inexorable,
et dallarà els records,
que tu en diràs futur.

On vols anar, bou, que no llauris?

[Miquel Martí i Pol](#)

GRADACIÓ

Tant la GRADACIÓ com la CONCATENACIÓ poden ésser considerades també com a figures de repetició.

Repetició (a vegades sinonímica) d'elements dels quals la intensitat és ascendent o descendent: veni, vidi, vici.

El vent lluita per ésser la flor, la flor
Per ésser papalló, el papalló
Per ésser peix, el peix per ésser jo,
I jo, l'Arrel de la Creació

[Joan Brossa](#)

Enumeració progressiva d'estats, condicions, termes, etc., a fi de donar un sentit totalitzador a la cosa tractada o descrita. Els coloms de La plaça del Diamant són, de dia, els amos del pis; Rodoreda aconsegueix d'imprimir aquest senyoriu total mitjançant una doble gradació: la de l'acció (verbs) i la de l'espai (substantius):

Entraven per la galeria, corrien pel passadís, sortien pel balcó del carrer i tornaven al colomar fent la volta.

CONCATENACIÓ

És un tipus de GRADACIÓ o CLÍMAX

CANÇO DE LES TRANSFORMACIONS

-Si tu em va darrere, jo t'aniré davant.
-Jo em faré la lluna, lluna del cel més gran.
-Si tu te fas la lluna, lluna del cel més gran,
jo me faré núvol i t'aniré tapant.
-Si tu te fas núvol i a mi me véns tapant,
jo me faré la rosa, rosa del roser blanc.
-Si tu te fas la rosa, rosa del roser blanc,
jo me faré l'abella i t'aniré xupant.
-Si tu te fas l'abella i a mi em véns a xupar,
jo me faré balena, balena de la mar.
-Si tu te fas balena, balena de la mar,
jo em faré pescador pescadoret de nau.
-Si tu et fas pesacador, i a mi em véns a pescar,
jo me faré l'arena, l'arena de la mar.
-Si tu te fas l'arena, l'arena de la mar
jo me faré les ones i te vindré a banyar.
-Si tu te fas les ones i a mi me véns banyant,
jo me faré la llebre llebre del camp més gran.
-Si tu te fas la llebre llebre del camp més gran,
jo em faré caçador i t'aniré caçant.
-Si tu et fas caçador i a mi em véns a caçar
jo me'n faré la monja monja de l'Olivar.
-Si tu te fas la monja, monja de l'Olivar
jo me faré el frare i et vindré a confessar.
-Si tu te fas el frare i em véns a confessar,
més val que mos casem, no tornarem a penar.

(Mosca de Mora)

ANTÍTESI

Figura consistent a oposar en una mateixa frase dos pensaments, expressions, etc., de sentit contrari. Afegeix idees a un mateix tema. En són variants l'oxímoron i la paradoxa.

Per exemple aquests diversos versos d'Ausiàs March:

Jo crem d'hivern e d'estiu tremolí
Tant que jo us vull honesta i deshonest
Per lo camí de mort he cercat vida
Jo li vull bé, lo seu mal em plauria
llum clar e bell ab si portant tenebres:

Riu que riu; me fa un petó
que, sent de foc, va gelar-me
Miquel de Palol

quan la tendra duresa de la sina
m'endolceix la duresa de les mans
Martí i Pol

És quan dormo que hi veig clar
Foix

Vivim de mort, i no ens és grat;
morim d'amor, i no s'hi pensa
Carles Riba

Conec la utilitat de la inutilitat
i tinc la riquesa de no voler ser ric
Joan Brossa

ADÍNATON o IMPOSSIBLE

Figura que consisteix a subratllar un impossible

Si jo fos pescador pescaria l'aurora,
si jo fos caçador atraparà el sol
Salvat-Papasseit

COMPARACIÓ

Pràcticament la podríem tractar amb els trops, ja que segons Weinrich **LA COMPARACIÓ ÉS UNA METÀFORA AMPLIADA.**

Figura retòrica d'amplificació acumulativa (= aporta temes nous) per la qual un element es compara a un altre. Estableix una relació entre dos termes per mitjà de l'ANALOGIA. . Es sol fer amb com, més...que, etc. Aquest afegit comparatiu és l'únic que diferencia de la metàfora.

Bullirà el mar, com la cassola en forn
Ausiàs March

Sota el meu llavi el seu, com el foc i la brasa
[Papasseit](#)

Enceto aquest poema d'amor en l'hora incerta
com l'infant que canta més fort
en passar per davant del cementiri.

[MMMarçal](#)

Si com lo taur se'n va fuit pel desert
quan és sobrat per son semblant qui el força
ne torna mai fins ha cobrada força
per destruir aquell qui l'ha desert,
tot enaixí em convé llunyar de vós,
car vostre gest mon esforç ha confús:
no tornaré fins del tot haja fus
la gran paor qui em tol ser delitós.
Ausiàs March (La comparació és molt present en tota la seva obra)

havia aconseguit aferrar-se, talment un corn de tenassa, a la pell de la paret
duia més verrim que un eixugamans o una barra de galliner

[Blai Bonet](#), Pere Pau

Tota la meva vida es lliga a tu
com en la nit les flames a la fosca.
Bartomeu Rosselló-Pòrcel

Aquest matí m'he despertat flairosa
com una mata d'espígol
Vinyoli "Cants d'Abelone"

I el trobat era clar,
quiet, intangible
i profund. I ressonava
com una cisterna
Ramon Llull ("Llibre d'amic")

El riure és com la claror del dia,
el plorar com l'obscuritat de la nit
Anselm Turmeda "Disputa de l'ase"

La meva amiga com un vaixell blanc
Papasseit

[...] Com galta enamorada
s'enrosa tendrament [...]
Josep Carner

TROPS

Figura retòrica consistent a modificar el sentit d'un mot, d'una frase o d'un text per emprar-lo en un sentit figurat. En els trops les paraules no s'usen en un sentit propi, sinó més o menys figurat, alienat, impropri.

Així, en la frase *Aquil.les és un lleó*, amb el contingut semàntic "Aquil.les és un guerrer salvatge", el cos lèxic lleó és desviat del seu contingut lèxic originari i és emprar amb un contingut lèxic nou: guerrer salvatge.

Les figures, i trops, són com la sal i les espècies. **Són un recurs eficacíssim de l'expressivitat i creativitat poètica** (i col.loquial). Hi ha desplaçaments de límits o salts en el sentit. Són molt usats en el llenguatge col.loquial: En Pere és un ase, Na Maria és una raboa.

Molts trops ja s'han incorporat com a polisèmia al llenguatge col.loquial: La falda de la muntanya. Dir volar per indicar fugir de la quotidianitat, passar-s'ho molt bé sense pensar en res. Parlar del magnetisme d'una persona. O quan hi ha hagut una brega o discussió entre dos dir que hi ha hagut un poc de circuit.

En parlen LAKOFF, George i JOHNSON, Mark a "La estructura metafòrica del sistema conceptual humano" (dins NORMAN, D.A. Perspectivas de la ciencia cognitiva. Barcelona, Paidós, 1987). Diuen que el sistema conceptual humà conté tant conceptes no metafòrics com conceptes metafòrics. Els conceptes metafòrics no s'estructuren amb els seus propis termes, sinó que necessiten termes d'altres conceptes.

Per exemple Ha arribat a dalt de tot (dalt = riquesa, poder; baix = pobresa). El cos és una màquina: Va un poc rovellat; He pensat tant en aquest problema que trec fum del cap. Comprendre és veure: Ja veig el que vols dir; Quina és la teva visió del tema? El temps és or (malgastar el temps). Metàfores agrícoles: La feina dona fruit. Els invents són persones: És el pare de l'electricitat. Ha concebut una idea brillant. Les paraules són aliment: El que ha dit m'ha deixat mal gust de boca; No m'he empassat les seves mentides; Aquest llibre és molt sucós. Una conversa o una discussió és una guerra; així parlant d'un debat podem parlar d'atac, d'estratègia, de defensa, de victòria, de rendició, de guanyador...

Conclouen que **els conceptes metafòrics són l'essència del pensament. Les metàfores es converteixen en estereotips que impregnen la vida quotidiana, no només el llenguatge, sinó també el pensament i l'acció.** Fins al punt que com diu Lakoff "les metàfores poden matar", com va passar amb l'analogia que es va crear entre Irak i l'Alemanya nazi, entre Sadam Hussein i Hitler, quan l'analogia no se sosté: ni Irak té el potencial de l'Alemanya nazi, ni hi ha amenaça mundial, etc. Per això "la ciència cognitiva necessita ésser conscient de les seves metàfores, saber el que amaguen i estar oberta a altres metàfores alternatives."

Avui, la metàfora es veu, més que com a recurs estilístic, "com a principi constitutiu del llenguatge i expressió del procés de categorització comparativa i conceptual d'experiència humanes". "La metàfora no és un simple element decoratiu, sinó un model d'observació i interpretació de la realitat." **Les metàfores creen nous valors significatius que produeixen imatges, impressions i sentiments nous.** Les metàfores no reproduïxen analogies amb la realitat, sinó que les funden.

"El més potent artífici lèxic utilitzable amb propòsits emotius i expressius és el llenguatge figurat. Aquest pot obrar o bé explícitament, mitjançant la comparació, o bé implícitament, mitjançant la metàfora" (Ullmann).

METÀFORA

Consisteix a usar un mot que expressa literalment una cosa per manifestar-ne una altra que hi tenguim una certa SEMBLANÇA. És una substitució d'un element lèxic per un altre amb el qual comparteix determinats semes (Jakobson).

La metàfora és un procediment conceptual. El concepte està associat a l'ANALOGIA metafòrica i a la concisió i concentració significativa. És necessari per a la construcció del concepte establir una relació entre l'element en què es centrarà l'atenció i altres elements... el parlant o autor crea aquestes analogies. Segons Beardsley la metàfora és "el que fa d'un enunciat autocontradictori que es destrueix un enunciat autocontradictori significatiu".

La poètica d'Aristòtil ja situa la metàfora com una de les principals figures del discurs poètic: "D'altra banda, és important fer servir com cal cadascuna de les formes d'expressió de què parlem, paraules compostes, per exemple, o paraules dialectals; però allò més important, de molt, és excel·lir en l'ús de les metàfores. Efectivament, això últim és l'única cosa que no es pot aprendre d'un altre, i és el senyal de les virtuts poètiques congènites de cadascú, perquè reeixir a l'hora de fer una metàfora significa copsar amb justesa les correspondències de la vida."

Segons Leech, la metàfora és el mitjà principal per desfer les idees estereotipades que sovint prevalen sobre la veritat.

LA METÀFORA CREA POLISÈMIA: afegeix accepcions a un mot. Així "llengua", "d'òrgan bucal", per metonímia passa a significar "sistema de comunicació" (també "llengua de terra"). La paraula "cua" passa a significar, metafòricament, gent arrenclerada que espera alguna cosa. "spiritus" volia dir buf; "animus" volia dir vent. "Illeta" de cases. "Boca" d'un pou, d'una gerra, d'un volcà. "Xarxa" de ferrocarril... "Cul" de l'olla... També moltes expressions: Té un peu a la tomba, Va amb peus de plom, Va amb el cor a la mà, Fa els ulls grossos, Té la cara de lluna plena, Té les dents de conill, Té el cor de pedra, Cara de vinagre, L'ha enviat a escampar la boira.

Junt a aquestes metàfores permanents, fossilitzades (aquest assumpte durà cua), que coneixen i usen tots els parlants, hi ha les metàfores que el parlant o el poeta crea a cada moment.

EXEMPLES:

Si l'assentava als meus genolls
era una rosa que s'obria.

[Papasseit](#)

Em fa mal tot, fins la camisa
Blai Bonet

Aquest sol que menstrua no es vol pondre
Gabriel Ferrater

fa un cel escombrat
[Blai Bonet](#)

Veniu plorant, ab cabells escampats,
uberts los pits per mostrar vostre cor
Com fon ploagat ab la sageta d'or
ab què amor plaga els enamorats
Ausiàs March

I a cada pit un vermell:
dues brases
com la punxada del llavi i del cor
Papasseit

Aquí el brot de menta pot esser real, però també metafòric:
Amo l'aroma d'aquest brot de menta
que duus lligat dintre el teu somris...
Papasseit

---ran tos llibres vells la idea nova,
damunt la taula vi de joventut,
i en el recer d'endomassada alcova
el lliit gemegadís del goig hagut.

[Josep Carner](#)

No sóc sinó la mà amb què tu palpeges, de Ferrater "Posseït"

Mira, els cargols han fet camins de llum sobre el paper
(nina de tres anys, en veure el rastre d'uns cargols
sobre un full de la classe)

Lausberg distingeix tres graus de semblança:

Lo simile (semblant); en les metàfores més bones d'interpretar és més gran la similitudo que no la dissimilitudo.

Lo dissimile (metàfores atrevides / surrealisme)

Lo contrarium, que correspon a la ironia.

El surrealista André Breton diu: "Per a mi, la [imatge] més forta és la que presenta el grau d'arbitrarietat més elevat, no ho amac; la que necessita més temps a esser traduïda en llenguatge pràctic." **"comparar dos objectes d'allò més allunyats l'un de l'altre, o, per qualsevol altre mètode, posar-los en mútua presència bruscament, arravatadament, continua sent la tasca més elevada a què pot aspirar la poesia."**

Els surrealistes són grans creadors de metàfores atrevides. Exemples de metàfores atrevides: el vers de Rimbaud je est un autre

Així com a la COMPARACIÓ els dos elements apareixen en el discurs (amb com, o amb altres elements de comparança), a la metàfora només hi apareix el segon terme de la comparació (continua havent-hi la relació entre dues paraules o idees).

Ho veiem en aquest exemple:

Faríeu bé de tèmer les mirades
seran dures com pedres: seran pedres-

[Martí i Pol](#)

Passa el mateix a la METONÍMIA, a la SINÈCDOQUE, a la PERÍFRASI, a la SINESTÈSIA, a la PERSONIFICACIÓ... **En un sentit ampli TOTS ELS TROPS SÓN METÀFORES**

Es pot veure també la proximitat entre la metàfora i el símbol; siguin símbols col.lectius, com per exemple el Pi de les tres Branques, que és un símbol col.lectiu de la unitat dels Països Catalans, o siguin símbols creats per un poeta (per exemple Gabriel Ferrater per parlar d'ell mateix, parla del corb o de la gralla).

[Joan Brossa](#) va més lluny amb la seva poesia visual i corpòria. Diu: **"Si les paraules són les coses, també pots servir-te'n, de les coses, per fer metàfores. Precisament la metàfora permet viatjar en el temps i l'espai per analogies sensibles."**

ALTRES TROPS

METONÍMIA

Tipus de metàfora.

Designació d'una cosa amb el nom d'una altra cosa que hi té una relació lògica i física, com:

-la paraula que designa el continent per la que designa el contingut: S'ha menjat dos plats i postres; El Vaticà declara...; La Casa Blanca...

-l'autor en lloc de l'obra: Que és bo d'estar-se empoltronat / amb un Trotski o un Espriu arran de cara (Segismond Serrallonga); o la divinitat per designar el seu camp d'acció: Mas vostre cos per ventura es delita / usar dels fruits que na Venus conrea! (Ausiàs March)

-la matèria per la cosa: Sis bronzes grisos d'alba. Tu dormies (Margalida Pons)

-l'efecte per la causa: Només pregunto, però qui respon, / si m'he perdut en oblidats paratges, / cap a l'hivern, que la claror ja es pon? (Joan Vinyoli, "El riu de pedra" a El callat). Vares venir fins on jo dormia / i em vas despertar, / i em vas convidar a tenir set, una gran set per a la qual / et vas fer copa on jo la pogués beure (Joan Vinyoli)

-el temps per les persones que hi viuen: els alegres anys 20.

-l'abstracte pel concret: La joventut vesteix a la seva manera. Ha portat això aquí? La saviesa (Brossa).

-el concret per l'abstracte: T'he donat allò que teníem, / la cullera coixa de fusta / i la ceba crua i el pa (Estellés) (cullera, ceba crua i pa són símbols de la pobresa)

SINÈCDOQUE

Espècie de METONÍMIA (o també relacionat amb la hiponímia i amb els camps semàntics) consistent a citar el tot per la part o la part pel tot; el gènere per l'espècie; la matèria bruta per la cosa fabricada (ferro per espasa); singular per plural i viceversa. Lausberg diu que és una metonímia de relació quantitativa.

Estimat / Rosselló, / si podies / venir, / amb la barca / del temps / [...] / allunyat / amic meu / que ara ets / als xiprers. (Espriu)

Per una vela en el mar blau
daria un ceptre;

Per una vela en el mar blau
ceptre i palau

[Josep Carner](#)

(Vela per vaixell) (També hi ha una metonímia del signe o símbol per la cosa significada: ceptre i palau per poder)

Sens tija, sola
corol.la

que en la nit serena
vola

donívola
ànima en pena

[Pere Quart](#)

(ànima per persona)

SINESTÈSIA

És la barreja o intercanvi de sensacions -visuals, auditives, olfactivess, gustatives, tàctils- entre si; i entre aquestes i les emocions. De fet, també és una METÀFORA.

Parlem, ara, asseguts
en la gran plaça del rellotge. Cauen
campanades vermelles.
Vinyoli

Sense enyor
se'ns va morint la llum, que era color
de mel, i ara és color d'olor de poma
G. Ferrater

PERSONIFICACIÓ

Metàfora que consisteix a presentar els objectes, plantes, animals o conceptes com a persones, atribuint-los propietats humanes. També s'anomena PROSOPOPEIA. És d'ús molt freqüent en les AL·LEGORIES.

El vent juga amb el molí
i amb la rosa desclosa
Rosselló-Pòrcel

segueix-me, el riu contesta
Verdaguer

¿No sents la flauta de l'enyor
bressant la tarda condormida
[Llompарт](#)

La gent del pla diu que a posta de sol el vent s'agenolla
Blai Bonet (Pere Pau)

S'obriren com el dia, el mar se les mirava
Olga Xirinacs

[Joc amorós, de [Blai Bonet](#)]

HIPÈRBOLE

És una exageració de la realitat. Diu Lausberg que és una metàfora vertical i gradual. És un recurs de representació afectiva.

EL BLANC CAPELL, DESMESURAT
De tan magnànim estri no fou coneixedor
ni l'indi ni l'egipci!
Si és ajagut, oh amiga, és tot un horitzó!
Si dret, tot un eclipsi!
[Josep Carner](#) (Auques i ventalls)

Bona nit blanca roseta
plena de bones olors,
no hi ha al cel tantes estrelles
com vegades pens en vós.
Que si la mar tornàs tinta

i el cel de paper fosc
fossin els hòmens notaris
i de cada un n'hi hagués dos
no bastarien a escriure
garrida es nostres amors,
es que hem viscut finsus ara
i es que passarem tots dos
i estic en ses confiances
que ara vendran es mellors;
bona nit blanca roseta
plena de bones olors

IRONIA

La ironia és la substitució de l'expressió pròpia per la contrària. Es diu exactament el contrari del que es pensa, confiant, però, que el receptor ho captarà.

L'emissor parla o escriu com si sapigués més del que diu (o, igualment, com si fos completament ignorant). Diu Lausberg que "l'orador està tan convençut de la força de persuasió de la seva pròpia causa, així com de la simpatia del públic, que utilitza l'escala lèxica de valors del seu adversari, fent veure la seva falsetat mitjançant el context (lingüístic o situacional)".

Les formulacions iròniques, gramaticalment no es distingeixen de les normals. Serà a través del context o del co-text (i a vegades a través d'una entonació particular) com la descobrirem.

Per exemple: Saps que ho és d'elegant en Pere...

La fàbrica us resol tots els problemes
llevat del de la mort, almenys per ara.

[Martí i Pol](#)

El poema visual de [Joan Brossa](#) titulat El planeta de la virtut és una sala plena d'escarabats.

AL.LEGORIA

És una METÀFORA CONTINUADA que desengolupa una IMATGE complexa o una successió d'imatges per mitjà de les quals s'expressen dos sentits: un de directe o literal, i un altre de figurat, tots dos complets. S'extén en el text, al llarg de la seva totalitat o d'una secció àmplia. Així, els relats parabòlics.

El faig és gòtic com l'avet.
Mes l'avet puja fosc, aspriu,
sòbries les fulles, el tronc dret,
car és d'un gòtic primitiu.
Mentre el faig, trèmul, somriu
amb son fullatge transparent
on l'esquirol hi penja el niu,
car és d'un gòtic floreixent.
L'avet és gòtic com el faig.
Són les agulles dels cimals
on de la llum s'hi trenca el raig.
Són les agulles sobiranes
de les eternes catedrals,
immòbils, pàl.lides, llunyanes.
Guerau de Liost ("Els arbres com a catedrals")

Hi ha autors que també consideren al·legòriques les personificacions d'abstraccions intel·lectuals que duren durant tot el text; com la següent:

La Mort ve a passejar-se cada nit
pel meu carre, com un festejador,
i fa una serenata més fina que el sentit:

flautes d'angoixa i violins de por.
Sento la seva passa
que em glaça:
ara, subtil, s'acosta a un finestró.
Cada nit mira una criatura mig erta,
cada nit assenyala un brançal.
A l'endemà hi ha una finestra oberta
i mig clos un portal
Carner

També els MITES són alegories. Mite és una narració, poema, dita, personatge, idea, fet, ritual, emprats per expressar dramàticament el destí de l'home en el món i l'essencialitat d'un poble. Així Joan Maragall quan escriu El conte Arnau vol reflectir el vitalisme i el materialisme que ell considera essencials en el poble català.